

N:o 217.

Af herr J. Smedberg m. fl., om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om upphäfvande af kongl. brefvet den 10 september 1811, angående skyldighet för stamrotar inom Elfsborgs län att ensamme bekosta gårdsel och vedbrand åt soldaten samt mulbete åt hans kreatur.

Det sätt, hvarpå roteringsbesväret hemmanen emellan inom rotarna blifvit fördeladt, har länge varit föremål för klander och gifvit anledning till många tvister.

I allmänhet äro de hemman, som blifvit bestämda till stamrotar vid de indelta infanteriregementena, hårdast betungade, emedan de ensamt måst upplåta jord till soldattorpet, utan bidrag af utrotarna, men än mera obilligt är, att stamroten ensam skall bestå vedbrand, gårdsel och mulbete för soldatens kreatur utan ersättning af de öfriga roteintressenterna. Sådant var påtagligen aldrig afsedt vid indelningsverkets upprättande och tillämpas ej heller, oss veterligen, inom något län i riket mer än inom Elfsborgs län. Ett kongl. bref af den 10 september 1811 föreskrifver nemligen, att stamrotar i Elfsborgs län och på Dalsland böra lemna sina soldater mulbete, bränsle och gårdsel utan ersättning eller deltagande af de öfrige roteintressenterna. Detta kongl. bref är visserligen ingen lag, men icke dess mindre åberopas det samma af domstolarna, då tvist emellan roteintressenterna om sådana löneförmåner uppstå, och hvilka tvister icke äro sällsynta. Genom tillämpning deraf blifva utrotarna befriade från en stor del af de skyldigheter, som måste utgöras i och för knektehållet. Detta synes vara så mycket mera obilligt, som samma utrotar, efter den beslutade lindringen med 30 procent i roteringsbördan, åtnjuta sin andel i denna lindring, efter den andel i roten, som deras hemman blifvit påförd i den till tjugofem daler bestämda grundräntan å hel rote.

Det har derigenom inträffat, att vissa utrotehemman erhållit nära nog

Bih. till Riksd. Prot. 1890. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 38 Häft.

full ersättning för sina roteringsskyldigheter, under det stamhemmanet fortfarande måste tillsläppa ej allenast jorden till soldatbostället, utan äfven bränsle, gärdsel och mulbete till soldatens kreatur, hvilka löneförmåner på många ställen äro mest betungande, förutom det att stamhemmanet deltagar i husbyggnad och andra roteringsbesvär i mån af andel i roten.

Genom kongl. brefvet till krigs- och kammarkollegierna den 28 oktober 1817 är visserligen förklaradt, att stamrotarna inom Skaraborgs och Elfsborgs län med Dalsland icke äro berättigade till någon ersättning för soldattorpen, emedan det hemman, å hvars egor torpet är beläget, vid roteringen blifvit påfördt mindre andel i roten; i hvilken föreskrift vi ej heller begära någon ändring.

Detta förklarande afser tydligen endast jorden till torpet och icke de öfriga prestationerna, som ingå bland soldatens löneförmåner, och om hvilka samma kongl. bref innehåller följande: »Vidkommande åter eder underdåniga hemställan om bestämmande af ett visst vederlag i spanmål åt stamroten för åt soldaten lemnade gärdslefång, vedbrand och mulbete för soldatens kreatur, så, enär af rikets ständers senare framställning i detta ämne ej inhemtas, att dessa soldatens förmåner borde ingå i den af ständerna önskade föreskrift för jordlegans förvandling till spanmål, anse Vi så mycket mindre lämpligt att härutinnan något förordnande meddela, som i allmänhet icke endast stamroten dessa förnödenheter för soldaten tillsläpper.»

På grund af hvad här blifvit anfördt, tillåta vi oss vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville uti skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att ofvannämnda kongl. bref af den 10 september 1811, angående skyldighet för stamrotar i Elfsborgs län och på Dalsland att ensamma bestå gärdsel och vedbrand åt soldaten samt mulbete för hans kreatur, måtte upphöra att gälla.

Anhålles om remiss till tillfälligt utskott.

Stockholm den 11 mars 1890.

J. Smedberg. S. Fr. Norén. P. Svensson. J. A. Andreason.